

De afdeling DAD/HBD

Even voorstellen...

Werkveld

- Adviseren en begeleiden van ondernemersverenigingen bij ruimtelijke processen
- 9 adviseurs met eigen adviesrayon

Werkveld

- Herinrichting van winkelgebieden
- Renovatie van winkelcentra
- Bereikbaarheids- / parkeerproblemen
- Begeleiden onderzoek
- Betrokkenheid bij winkelnieuwbouw
- Brancheselectiecommissies

Ienemienemutte.....

Wie is (straks) de baas?

- Hoe gaat het eigenlijk met de detailhandel?
- Welke ontwikkelingen en trends?
- Hoe ziet het winkellandschap er straks uit?
- Welke keuzes voor de winkelier/retailer?

Hoe gaat het?

- Economische crisis vanaf 2008
- Kopersstaking
- Afstervende winkels
- Leegstand (van 5 naar 10 tot 20%)

Leegstand is allerlaatste fase

- Inleveren op privé-uitgaven
- Bezuinigen op zakelijke uitgaven
- Personeelscontracten niet verlengen
- Interen op (oude dag) reserves
- Huurverlaging onderzoeken
- Personeel ontslaan
- Bedrijf beëindigen: leegstand

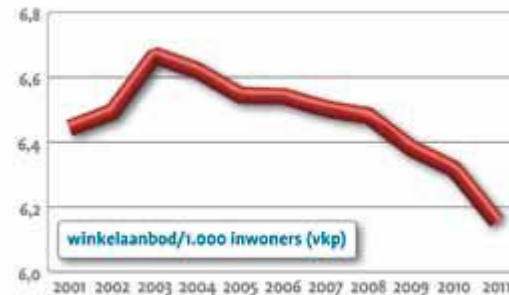
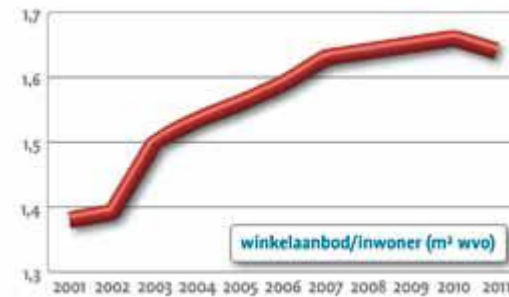
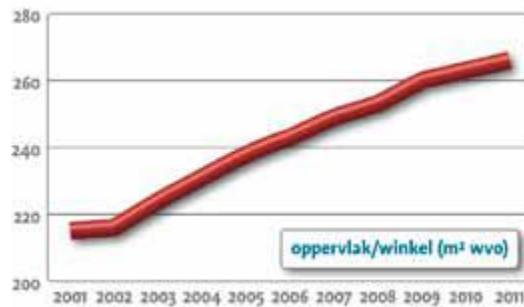
'Gaan de winkels de kantoren achterna?'

Ontwikkelingen en trends

- Retailers
- Consument
- Internet/social media
- Vastgoed

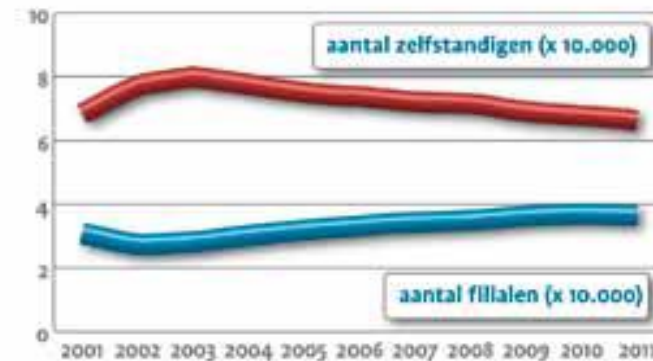
Retailers

- Schaalvergroting gaat door

Retailers

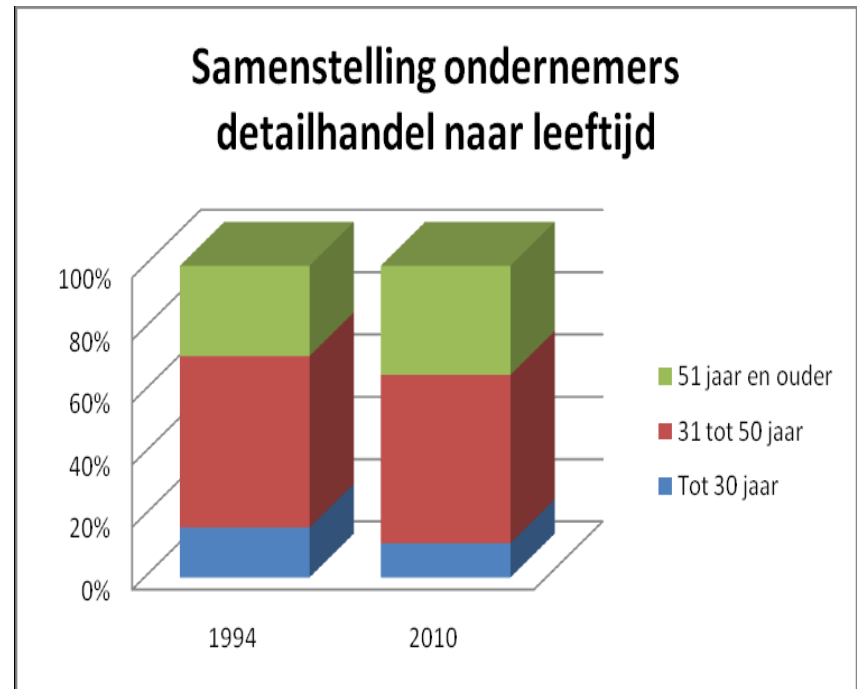
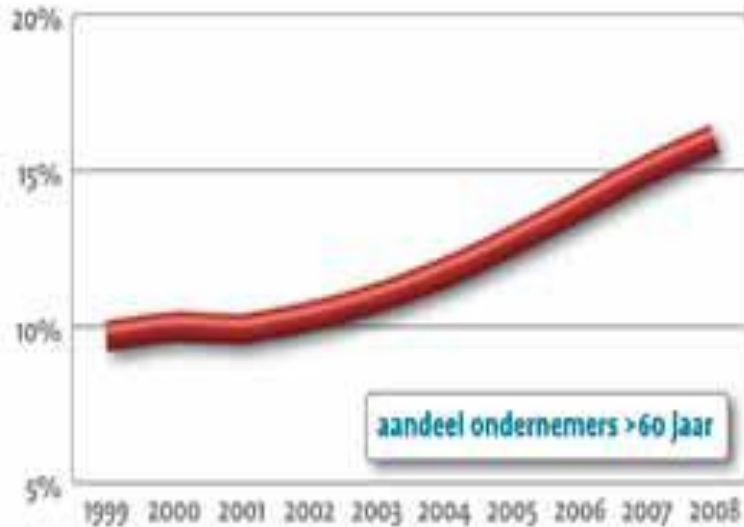
- Schaalvergroting gaat door

Retailers

- Maar ook schaalverkleining
  - HEMA, C&A, H&M in kleinere plaatsen
  - Niche winkels

Vergrijzend winkeliersbestand

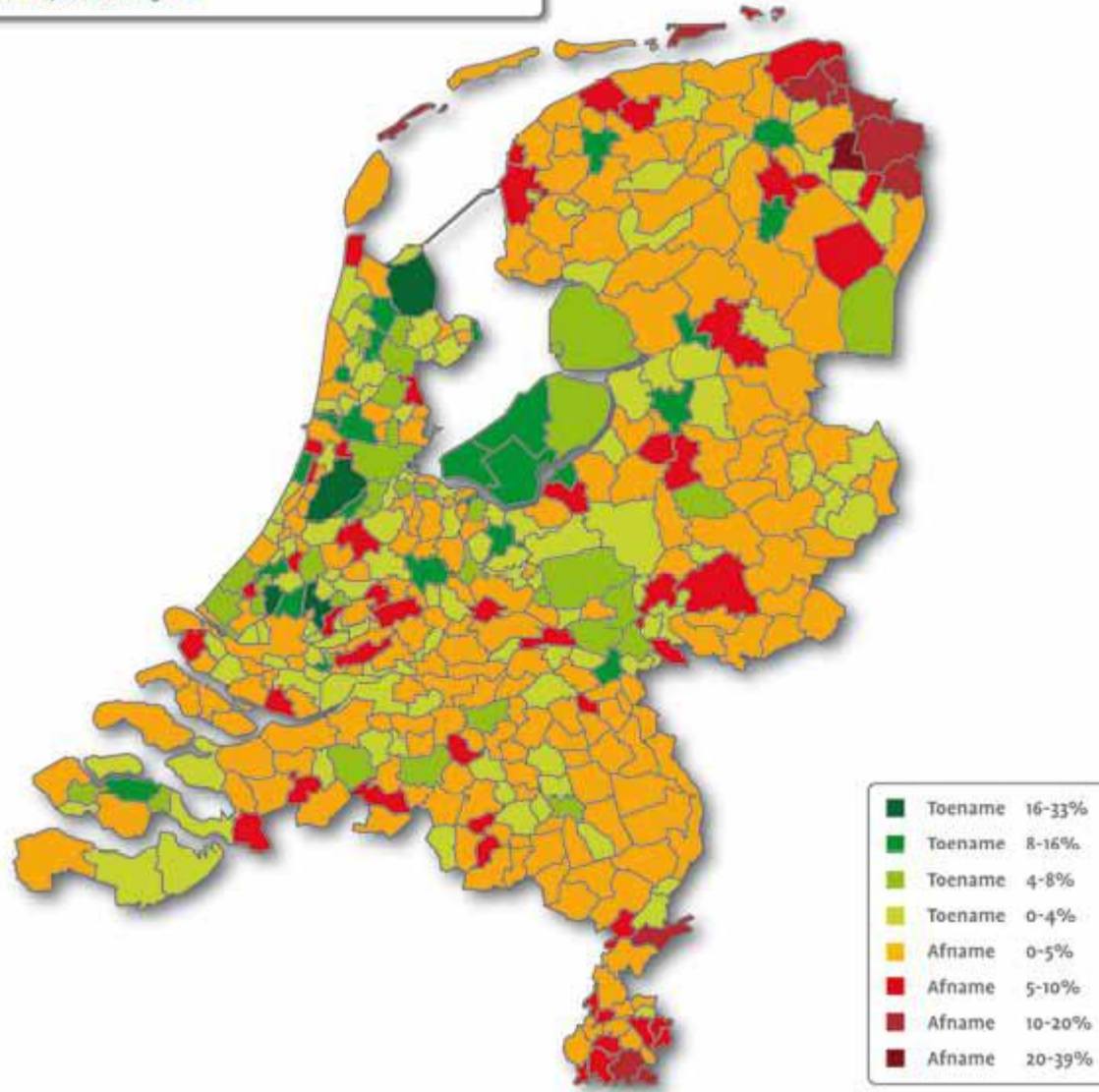

De consument

- Demografische ontwikkeling (groei, krimp, vergrijzing)
- Oriëntatie- en koopgedrag

Bevolkingsontwikkeling per gemeente 2009-2020

Bron: PBL/CBS, bewerking DTNP

Scenario A of C

Huishoudens 2010-2025

Beroepsbevolking 2010-2025

Rijke Pensionado's?

- Niet overschatten
- Gemak
- Gezondheid

Oriëntatie- en koopgedrag

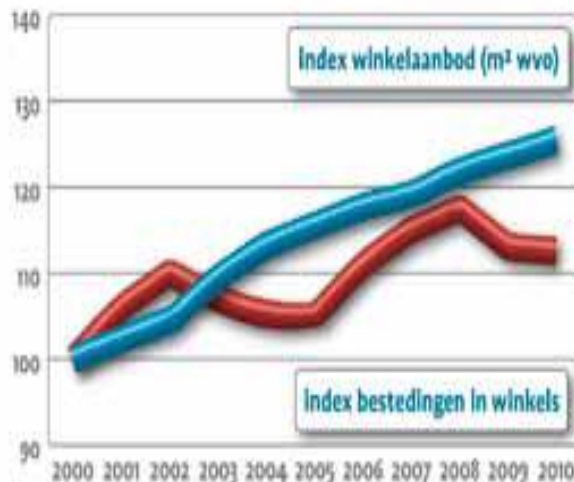
Internet/social media

- Consument beter geïnformeerd dan de verkoper
- Internetshoppen breekt door
  - Niet alleen in reizen, boeken en elektronica, maar ook kleding en schoenen
  - Tweedehands algemeen aanvaard alternatief
  - Marktaandeel branche afhankelijk, maar groeiend
- Mobiel internet als volgende stap
  - De Wehkampmethode
- Het Nieuwe Winkelen
  - Verbinden van mobiel internet met stenen winkelgebieden

Vastgoed

- Winkelvloeroppervlak in 10 jaar met 25% gegroeid
- Bestedingen beperkt toegenomen en soms dalend
- Huurprijzen passen zich sterk vertraagd aan
- Verborgene nul-huur (woonbranche)

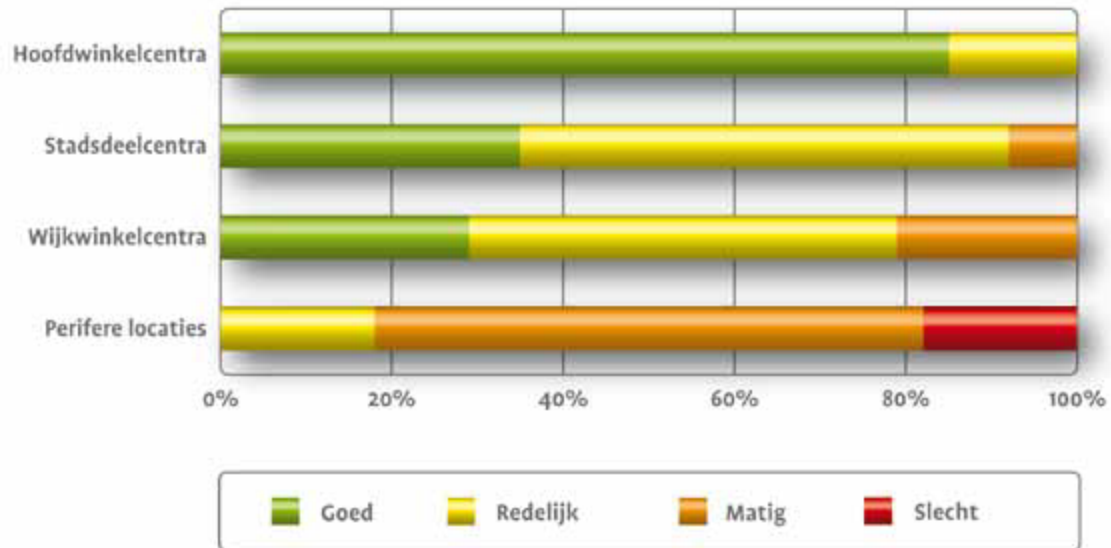
Vastgoed

- ***Internetshoppen + bedrijfsbeëindiging:***
- *Mogelijk 20% minder winkelvloeroppervlak in 10 jr*
- Bevolkingskrimp versterkt dit proces, maar niet overal
- Vernieuwing vaak niet meer uit groei te financieren
- Naar een nieuw winkellandschap

Het winkellandschap van straks

Aantrekkelijkheid retailvastgoed volgens beleggers in 2010

Bron: Jones Lang LaSalle, bewerking DTNP

kansrijk: A1 locaties

Kansrijk: Moderne boodschappencentra

Kansrijk (onder voorwaarden): toeristisch recreatieve centra

Welke aanloopstraten wel en welke niet meer?

	> A1	circuit	aanbod	parking	bouw	Opmerking	Voorwaarde
Kleine Kerkstraat	+	-	+	+	+	Opening Zaailand vormt bedreiging	Supermarkt in gemeentehuis
Weerd	+	-	-	-	+	Zonder circuit niet levensvatbaar	Verlevendiging Hofplein
Jacobstraat	+	-	+	-	+/-	Zonder circuit kwetsbaar	Vervanging hoek Hofplein/Jacobstr
Groentemarkt	+	+	+	-	+	Kansen als Secundair winkelgebied	Aktief Winkelstraat management op basis van Visie
Voorstreek	-	-	+	+	+	Focus op bereikbaarheid	Citybus vanuit Centrale
Tuinen	-	-	-	+	+	Beperkt levensvatbaar	Citybus vanuit Centrale
Oude Oosterstraat	-	-	-	+/-	+	Beperkt levensvatbaar	P garage openbaar
Nieuwe Oosterstraat	-	-	-	+/-	-	Alleen buurtfunctie	P garage openbaar

Aanloopstratenproblematiek

- Geen nieuwe aanloopstraten creëren
- Kansrijke aanloopstraten omzetten in recreatief/toeristisch interessante winkelgebieden
- Kansarme aanloopstraten andere functie geven

Beleid maken

- Keuzes maken
- Ruimtelijk gemotiveerde detailhandelsstructuurvisie
- Fondsvorming maakt functiewijziging mogelijk
- Rol van overheden, corporaties en financiële instellingen

Keuzes voor de winkelier

- Stoppen of doorgaan en zo ja hoe?
- Waar?
- Welke omvang?
- In welk branche?
- Op welke dag vrij?
- In welk samenwerkingsverband/formule?
- Met welke partners/personeel?
- Samen met concullega's of alleen?

De HBD-kansenkaart van
Leeuwarden
De Oude Markten

www.hbd.nl

De HBD-kansenkaart van
Leeuwarden
De Oude Markten

De HBD-kansenkaart vat de situatie in uw winkelgebied samen. Waar liggen de beste kansen om problemen op te lossen en uw winkelgebied toekomstwaard te geven? Het Hoofdbedrijfschap Detailhandel (HBD) ondersteunt u graag met informatie en advies.

Waarom De Oude Markten?
Met De Oude Markten worden de volgende straten en pleinen als samenhangend winkelgebied aangeduid: Peperstraat, Het Noauw, (Over) de Kelders, De Brol, De Groentemarkt en De Berlikumermarkt. Dit soort winkelgebieden die niet overheerst worden door grote ketens hebben alleen onder bepaalde voorwaarden een kans op succes. De Oude Markten voldoen aan enkele belangrijke voorwaarden: dichtbij het A1-gebied, voldoende winkels en ondersteunende horeca, een authentieke sfeer en je kunt er een rondje lopen. Succes is echter geenszins verzekerd! In een tijd waarin de consument zich terugtrekt en zich anders oriënteert moet het aanbod (winkels, horeca, sfeer) zo samengesteld zijn dat het voldoende bezoekers en kopers trekt. Dat kost niet alleen inza en geld, maar betekent soms ook dat er afscheid genomen moet worden van vertrouwde zaken.

De in deze Kansenkaart gedane aanbevelingen zijn alleen te realiseren door samenwerking, georganiseerd en aangejaagd door de onlangs opgerichte winkeliersvereniging, waar ondernemers in de detailhandel, de horeca en de ambachten lid van zijn, ondersteund door het Binnenstadmanagement.

Welke winkels?
In een A1-gebied zoekt de consument de grote formules. In de periferie en de wijckentra wordt doelgericht gekocht. In een gebied als De Oude Markten verwacht de bezoeker verrassende winkels, gezellige gelegen-

heden, persoonlijke aandacht en een beetje verruwend, alles in een ontspannen sfeer. Bij het invullen van het winkelaanbod moet daarom heel selectief te werk worden gegaan. Winkels die niet passen bij de verwachtingen van de bezoeker, kunnen zich beter elders vestigen. Er zijn genoeg goed bereikbare en goedkopere alternatieven in Leeuwarden. Voor winkels die wel passen bij het profiel van De Oude Markten, maar die nu nog in straten met minder gunstige perspectieven gevestigd zijn (misschien wel buiten Leeuwarden), is verhuizing naar De Oude Markten sterk aan te bevelen.

Actie door makelaardij, eigenaren en winkeliersvereniging: panden gericht invullen en ruimtelijke mogelijkheden met andere aanloopgebieden stimuleren.

Aantrekkelijke uitstraling
In welke branche je ook actief bent, het is altijd belangrijk je product op een verrassende, persoonlijke of authentieke manier aan de man te brengen. Dat maakt je winkel en daarmee ook het winkelgebied aantrekkelijker. Het is in ieder geval belangrijk dat de uitstraling van het pand aansluit op wat de bezoeker van het gebied verwacht.

Actie door ondernemers en eigenaren: puten, reclame-uitingen en etalages aan laten sluiten op de authentieke stijl van de Oude Markten.

Door het economische klimaat kan langdurige leegstand ontstaan, ondanks acties gericht op bedrijfsverplaatsing. Lege vensters moeten daarom ingevuld worden, bijvoorbeeld met foto's van oud-vensters van Leeuwarden, en/of gecombineerd met het monteren van markiezen. Lege winkels worden 'maskeuwinkels'.

Actie door pandeigenaren en gemeente: leegstand optisch maskeren.

De bestrating en het straatmeubilair staan er goed bij. Het is meer de lege ruimte die om opulling

Je winkelgebied aanpakken

- Wat is je potentiële positie (regionaal, lokaal)?
- Welk profiel is het meest kansrijk?
- Wat is daarvoor nodig?
  - Aanbod
  - Uitstraling
  - Openbare ruimte/verkeer
  - Promotie
  - Klantbenadering
- Wie moet wat doen?
  - Ondernemers/pandeigenaren
  - Gemeente

retail
2020

re's truc ture

cbw•mitex

Bevolgingskrimp en winkelgebieden

Dynamiek door beleid

Hoe de overheid de winkelmarkt stimuleert

cbw•mitex

HBD.NL

**Dank voor uw
aandacht**